בְּתוֹךְ הַנַּחַל

יום א' דְחַג הַשָּׁבוּעוֹת בְּצָהֳרַיִם
בֵּין מִנְחָה לְעַרְבִית - ה'תשע"ח

דִּבּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים, מְעוֹרְרִים מְעוֹרְרִים וּמְחַזְּקִים, אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנַּחַל נוֹבְעִים מְקוֹר חָכְמָה נוֹבְעִים, לְהַחֲיוֹת נֶפֶשׁ כָּל חַי וּמִשָּׁם יִשְׁקוּן הָעֲדָרִים, לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא בְּכָל דֶּרֶךְ שֶׁיִּהְיוּ נִמְצָאִים

אֲשֶׁר נֶאֶמְרוּ עַל יְדֵי מוֹרֵנוּ רַבִּי **יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶער** שְׁלִיט"א עַל פִּי דַּרְכּוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל **מָרָן מוֹהָרַ"שׁ זי"ע**

חַג הַשָּׁבוּעוֹת - בֵּין מִנְחָה לָעַרְבִית

בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת בַּצָּהֳרַיִם בֵּין מִנְחָה שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן וְעַרְבִית שֶׁל יוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל גָּלְיוֹת דִּבֵּר מַהַר"י נ"י דִּבּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים בְּעִנְיַנֵי דְּיוֹמָא.

פָּתַח וְאָמַר מַהַר"י נ"י, הַיּוֹם זֶה הַיְאָרְצַייט (יום הַשָּׁנָה) שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְזֶה יָדוּעַ אֲשֶׁר דָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא אֲשֶׁר יָסַד וְחִבֵּר אֶת "סֵפֶר הַתְּהִלִּים" – "נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל".

וְהִנֵּה הַסֵּפֶר תְּהִלִּים מְחֻלָּק לַחֲמִשָּׁה סְפָרִים, נֶגֶד הַחֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה. וְכֵן אוֹמְרִים אֵצֶל הַ'יְהִי רָצוֹן שֶׁאַחַר תְּהִלִּים ... בִּזְכוּת סֵפֶר רִאשׁוֹן שֶׁהוּא כְּנֶגֶד סֵפֶר **בְּרֵאשִׁית** וְכוּ', כִּי כָּל סֵפֶר הוּא כְּנֶגֶד סֵפֶר אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה; וְכָל הַ'סֵּפֶר הַתְּהִלִּים' הוּא מְכָוָן בְּדִיּוּק נֶגֶד הַחֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה.

וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָבִין מַה קֶּשֶׁר יֵשׁ בֵּין סֵפֶר תְּהִלִּים לַחֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה?

אֲלָא אֶפְשָׁר לְהָבִינוֹ לְפִי מַה שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב' סִימָן כה) הַהִתְבּוֹדְדוּת הוּא מַעֲלָה עֶלְיוֹנָה וּגְדוֹלָה מִן הַכֹּל. דְּהַיְנוּ לְקַבֵּעַ לוֹ עַל כָּל פָּנִים שָׁעָה אוֹ יוֹתֵר לְהִתְבּוֹדֵד לְבַדּוֹ בְּאֵיזֶה חֶדֶר אוֹ בַּשָּׂדֶה, וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בִּטְעָנוֹת וַאֲמַתְלָאוֹת בִּדְבָרֵי חֵן וְרִצּוּי וּפִיּוּס, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּקָּרְבוֹ אֵלָיו לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת. וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה זוֹ יִהְיֶה בַּלָּשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ, דְּהַיְנוּ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז (בִּמְדִינָתֵנוּ). כִּי בִּלְשׁוֹן - הַקֹּדֶשׁ קָשֶׁה לוֹ לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ, וְגַם אֵין הַלֵּב נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הַדִּבּוּרִים, מֵחָמַת שֶׁאֵינוֹ מֻרְגָּל כָּל - כָּךְ בְּהַלָּשׁוֹן, כִּי אֵין דַּרְכֵּנוּ לְדַבֵּר בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. אֲבָל בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שֶׁמְּסַפְּרִים וּמְדַבְּרִים בּוֹ, קַל וְקָרוֹב יוֹתֵר לְשַׁבֵּר לִבּוֹ, כִּי הַלֵּב נִמְשָׁךְ וְקָרוֹב יוֹתֵר אֶל לָשׁוֹן אַשְׁכְּנַז, מֵחָמַת שֶׁהוּא מֻרְגָּל בּוֹ. וּבִלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז יָכוֹל לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ. וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ יָשִׂיחַ וִיסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, הֵן חֲרָטָה וּתְשׁוּבָה עַל הֶעָבָר, וְהֵן בַּקָּשַׁת תַּחֲנוּנִים לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵהַיּוֹם וּלְהָלְאָה בֶּאֱמֶת, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה כָּל חַד לְפוּם דַּרְגֵּהּ. וְיִזָּהֵר מְאֹד לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַתְמִיד בָּזֶה מִדֵּי יוֹם בְּיוֹם שָׁעָה מְיֻחֶדֶת כַּנַּ"ל, וּשְׁאָר הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה כַּנַּ"ל:

וְהַנְהָגָה זוֹ הִוא גְּדוֹלָה בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד, וְהוּא דֶּרֶךְ וְעֵצָה טוֹבָה מְאֹד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי זֹאת הִיא עֵצָה כְּלָלִית, שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל. כִּי עַל כָּל מַה שֶׁיֶּחְסַר לוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, אוֹ אִם הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מִכֹּל וְכֹל מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל

הַכֹּל יְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וִיבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ״ל. וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים נִסְתַּתְּמִין דְּבָרָיו, וְאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ פִּיו לְדַבֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, אַף - עַל - פִּי - כֵן זֶה בְּעַצְמוֹ טוֹב מְאֹד. דְּהַיְנוּ הַהֲכָנָה שֶׁהוּא מוּכָן וְעוֹמֵד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְחָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק לְדַבֵּר, אַךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל, זֶה בְּעַצְמוֹ גַּם - כֵּן טוֹב מְאֹד, וְגַם יוּכַל לַעֲשׂוֹת לוֹ שִׂיחָה וּתְפִלָּה מִזֶּה בְּעַצְמוֹ. וְעַל זֶה בְּעַצְמוֹ יִצְעַק וְיִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּתְרַחֵק כָּל - כָּךְ, עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל אֲפִלּוּ לְדַבֵּר. וְיבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, שֶׁיַּחֲמֹל עָלָיו וְיִפְתַּח פִּיו, שֶׁיּוּכַל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו.

וְדַע, שֶׁכַּמָּה וְכַמָּה צַדִּיקִים גְּדוֹלִים מְפֹרָסָמִים סִפְּרוּ, שֶׁלֹּא בָּאוּ לְמַדְרֵגָתָם, רַק עַל - יְדֵי הַנְהָגָה זוֹ. וְהַמַּשְׂכִּיל יָבִין מֵעַצְמוֹ גֹּדֶל מַעֲלַת הַנְהָגָה זוֹ, הָעוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהוּא דָּבָר הַשָּׁוֶה לְכָל נֶפֶשׁ מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל, כִּי כֻּלָּם יְכוֹלִים לִנְהֹג הַנְהָגָה זוֹ, וְעַל - יְדֵי זֶה יָבוֹאוּ לְמַעֲלָה גְּדוֹלָה. אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחַז בָּזֶה:

גַּם טוֹב לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה. דְּהַיְנוּ כְּשֶׁלּוֹמֵד אוֹ שׁוֹמֵעַ אֵיזֶה מַאֲמַר תּוֹרָה מְצַדִּיק הָאֱמֶת, אָזַי יַעֲשֶׂה מִזֶּה תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמַּאֲמָר, מָתַי יִזְכֶּה גַּם הוּא לָבוֹא לְכָל זֶה, וְכַמָּה הוּא רָחוֹק מִזֶּה. וְיבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּזַכֵּהוּ לָבוֹא לְכָל הַנֶּאֱמָר שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמַּאֲמָר:

וְהַמַּשְׂכִּיל וְהֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת, יוֹלִיכוֹ ה׳ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וְיָבִין בְּעַצְמוֹ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה, בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו דִּבְרֵי חֵן וּטְעָנוֹת נְכוֹנוֹת, לְרָצוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּקָּרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת. וְעִנְיַן הַשִּׂיחָה זוֹ עוֹלָה לְמָקוֹם גָּבוֹהַּ מְאֹד, **וּבִפְרָט כְּשֶׁעוֹשֶׂה מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, מִזֶּה נַעֲשֶׂה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים מְאֹד לְמַעְלָה** עַד כָּאן לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל.

וְרוֹאִים פֹּה אֵיךְ שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל שָׂם דָּגֶשׁ חָזָק עַל הָעִנְיָן הַזֶּה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁזֶּה מַעֲלֶה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים מְאֹד לְמַעְלָה.

וּבָזֶה אֶפְשָׁר לְהָבִין אֶת הַשַּׂיְכוּת שֶׁל תְּהִלִּים לְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי זֹאת הָיְתָה עִנְיָנוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁעָשָׂה אֶת הַסֵּפֶר תְּהִלִּים עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁהִתְבּוֹדֵד עַל כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָהּ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ לָזֶה וּלְקִימָהּ, וְכָל סֵפֶר מִסֵּפֶר תְּהִלִּים הוּא מְכֻוָּן בְּדִיּוּק נֶגֶד סֵפֶר אַחֵר מֵחֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה.

וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל שֶׁזֶּה מַעֲלֶה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים מְאֹד לְמַעְלָה; וּבָזֶה אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ הַפָּסוּק (תְּהִלִּים קיט, צב) ״לוּלֵי **תוֹרָתְךָ** שַׁעֲשָׁעַי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי״ דְּהַיְנוּ בְּלִי תּוֹרָה וּתְפִלָּה הַנִּקְרָא ׳שַׁעֲשׁוּעִים׳ לְדַעַת רַבֵּנוּ זַ״ל ׳אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי׳.

וְזֹאת הָיְתָה מַעֲלָתוֹ הַמְיֻחֶדֶת שֶׁל רַבִּי נָתָן זַ״ל אֲשֶׁר תֵּכֶף וּמִיָּד אַחֲרֵי שֶׁשָּׁמַע תּוֹרָה מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, תֵּכֶף רָץ לְתוֹךְ הַיַּעַר וְהִתְחִיל לִצְעֹק ״בִּבְרֶסְלֶב בּוֹעֵר אֵשׁ הַבְעֵר אוֹתָהּ בְּלִבִּי״ וְהִתְחִיל לְהִתְבּוֹדֵד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל הַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁשָּׁמַע מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מָתַי אֶזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי עַכְשָׁו מֵהַצַּדִּיק אֱמֶת...״?!

וְאַף שֶׁהָיָה לְרַבֵּנוּ זַ״ל הַרְבֵּה תַּלְמִידִים בַּעֲלֵי מַדְרֵגָה בֶּאֱמֶת, אֲבָל אֶת הַמַּעֲלָה הַזֹּאת שֶׁהָיָה לְרַבִּי נָתָן לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, הַמַּעֲלָה הַזֹּאת לֹא הָיָה אֵצֶל שְׁאָר תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ זַ״ל כְּמוֹ אֵצֶל מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל, כִּי הוּא הִצְטַיֵּן בָּזֶה מְאֹד לַעֲשׂוֹת מִכָּל שִׂיחָה וְתוֹרָה שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל תְּפִלָּה אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיְּזַכֶּה לְהַגִּיעַ לָזֶה.

כִּי בֶּאֱמֶת הָיָה לְרַבֵּנוּ זַ״ל הַרְבֵּה תַּלְמִידִים שֶׁהָיוּ גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד, כְּגוֹן רַבִּי יִצְחָק לַייב זַ״ל שֶׁהָיָה צַדִּיק גָּדוֹל, וְלִפְנֵי שֶׁהִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל הָיָה כְּבָר בָּקִי מְאֹד בְּחָכְמַת הַקַּבָּלָה, וְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּקַבָּלָה מַעֲשִׂיּוֹת, וְעָשָׂה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, וְהָיוּ אֲנָשִׁים נְשִׂים וְטַף עוֹמְדִים עַל יַד פֶּתַח בֵּיתוֹ בְּתוֹר אָרוֹךְ בִּכְדֵי לְהִכָּנֵס אֵלָיו וּלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָה אוֹ רְפוּאָה וְכַדּוֹמֶה.

וּבֶאֱמֶת הַצַּדִּיקִים הָיוּ נִזְהָרִים מְאֹד לֹא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּקַבָּלָה מַעֲשִׂיּוֹת וּבִפְרָט בְּיָמֵינוּ אֵלֶּה שֶׁאֵין לָנוּ ׳אֵפֶר פָּרָה אֲדֻמָּה׳ וַאֲנַחְנוּ כֻּלָּנוּ טְמֵאֵי מֵתִים, וְלָכֵן אֵיךְ שֶׁרַק נִתְוַדַּע לְהַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר הַהוּא אֲשֶׁר רַבִּי יִצְחָק לַייב הַנַּ״ל מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּקַבָּלָה מַעֲשִׂיּוֹת, הִקְפִּידוּ עָלָיו מְאֹד וְהֶחְלִיטוּ לַעֲנֹשׁ אוֹתוֹ, וְלָקְחוּ אוֹתוֹ פִּתְאוֹם וְנָתְנוּ לוֹ מַלְקוּת וְכוּ׳, וְאָבַד אֶת כָּל מַדְרֵגוֹתָיו, וְנָפַל לְתוֹךְ דִּכָּאוֹן עָמוֹק וּמָרָה שְׁחוֹרָה וְכוּ׳. וּכְשֶׁרָאוּ בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה מַה שֶּׁקָּרָה לוֹ, נִסּוּ לַעֲזֹר לוֹ לְהוֹצִיאוֹ מֵהַדִּכָּאוֹן וְכוּ׳, וְלֹא עָזַר. עַד שֶׁהִגִּיעַ הַסִּפּוּר הַזֹּאת אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, וּכְשֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל שָׁמַע אֶת הַסִּפּוּר הַנַּ״ל הִתְלַהֵב מְאֹד וְאָמַר ״אַ קוּנְץ אַרַאפּ צוּ וַואַרְפֶּן אַ אִיד״? ״סְ׳אִיז אַ קוּנְץ אַ אִיד אוֹיפְצוּהֵייבֶּן״! וְהֵבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל רַבֵּנוּ זַ״ל, וְרַבֵּנוּ זַ״ל הֶחְזִיר לוֹ אֶת כָּל מַדְרֵגוֹתָיו בְּקֻדָּשָׁה, וְנַעֲשָׂה מֵהַמְקֹרָבִים הַגְּדוֹלִים שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל.

וְיֵשׁ הַרְבֵּה סִפּוּרִים מִמֶּנּוּ עִם רַבֵּנוּ זַ״ל, פַּעַם הָיָה רַבֵּנוּ זַ״ל בְּיַעַר, וְאָמַר לוֹ פִּתְאוֹם ״יִצְחָק לַייב אַ מְקֻוֶּה״ אֲנִי צָרִיךְ מְקֻוֶּה, [כִּי עִם קַבָּלָה מַעֲשִׂיּוֹת אֶפְשָׁר מַמָּשׁ לַעֲשׂוֹת וְלִבְרֹא דְּבָרִים, כְּמוֹ הַמַּהַרַ״ל מִפְּרָאג זַצַ״ל שֶׁבָּרָא גֹּלֶם], וְתֵכֶף וּמִיָּד עָשָׂה רַבִּי יִצְחָק לַייב עִגּוּל וְכוּ׳, וְנַעֲשָׂה מְקֻוֶּה, וְיָרַד רַבֵּנוּ זַ״ל וְטָבַל בּוֹ, וְאַחַר כָּךְ רָצָה גַּם הוּא לָרֶדֶת וְלִטְבֹּל בִּמְקֻוֶּה שֶׁעָשָׂה, אָז אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ״ל ״דוּ נִישְׁט״ ׳אַתָּה לֹא׳.

וּפַעַם הִתְבַּטֵּא רַבֵּנוּ זַ״ל עָלָיו, ״שֶׁאִם הָיָה הוּא שׁוֹמֵעַ מֵרַבֵּנוּ זַ״ל חֲצִי מִמַּה שֶׁרַבִּי נָתָן וְרַבִּי נַפְתָּלִי שׁוֹמְעִים הָיָה שׁוֹרֵף אֶת עַצְמוֹ וְאֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ״. וְכֵן הָיָה פַּעַם סִפּוּר שֶׁנָּסַע רַבֵּנוּ זַ״ל בְּיַחַד עִם מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל וְרַבִּי יִצְחָק לַייב הַנַּ״ל, וּפִתְאוֹם הִתְלַהֵב רַבֵּנוּ זַ״ל וְשָׁאַל ׳מִי רָאָה׳? עָנָה רַבִּי יִצְחָק לַייב ׳אֲנִי רָאִיתִי׳, כִּי כַּנִּרְאֶה שֶׁהָיָה שָׁמָּה אֵיזֶה נְשָׁמָה וְכַדּוֹמֶה, אֵיזֶה דָּבָר רוּחָנִי שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְעֵינַיִם רוּחָנִיִּים מְיֻחָדִים בִּכְדֵי לִרְאוֹת אֶת זֶה וְכוּ׳, וְרַבִּי יִצְחָק לַייב עָנָה ׳אֲנִי רָאִיתִי׳, וּמוֹהַרַנ״ת זַ״ל הָיָה לוֹ חֲלִישׁוּת הַדַּעַת מִזֶּה שֶׁרַבִּי יִצְחָק לַייב זָכָה לְמַדְרֵגוֹת גְּדוֹלוֹת כָּאֵלּוּ וְכוּ׳, וְהָיָה מִשְׁתּוֹקֵק ׳אֵיךְ זוֹכִים לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת כָּאֵלּוּ׳? וּכְשֶׁרָאָה רַבִּי יִצְחָק לַייב שֶׁיֵּשׁ לְמוֹהַרַנ״ת זַ״ל חֲלִישׁוּת הַדַּעַת, אָמַר לְרַבִּי נָתָן ״דַּע לְךָ שֶׁמַּה שֶׁאַתָּה

רוֹאֶה דְּבָרִים נִפְלָאִים בְּתוֹךְ הַתּוֹרוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל זֶה אֵיני רוֹאֶה, וְזֶה שֶׁוֶּה יוֹתֵר מִכָּל הַחֲזִיוֹנוֹת שֶׁאֲנִי רוֹאֶה״.

כִּי בְּעִנְיַן מוֹפְתִים הֵן הָכִי נַמִּי שֶׁהוּא הָיָה חִדּוּשׁ,

אֲבָל בְּעִנְיַן הַשָּׂגָה בְּתוֹרַת הַצַּדִּיק, בְּזֶה הָיָה רַבִּי נָתָן יוֹתֵר חִדּוּשׁ מִמֶּנּוּ, וְשָׁמַע אֶת תּוֹרַת רַבֵּנוּ זַ״ל בְּאֹפֶן מְיֻחָד וְאַחֶרֶת לְגַמְרֵי מִכָּל שְׁאָר הָעוֹלָם, וְהֵבִין שֶׁצְּרִיכִים לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה וְכוּ׳, עַד שֶׁאֲפִילוּ הַצַּדִּיק הַבַּעַל מוֹפֵת הַגָּדוֹל רַבִּי יִצְחָק לַייב זַ״ל לֹא הָיָה שׁוֹמֵעַ וּמֵבִין בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל כְּמוֹ רַבִּי נָתָן זַ״ל, כִּי מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל הוֹרִיד אֶת תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל אֵלֵינוּ שֶׁיִּהְיֶה לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה, שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל בְּתָמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת, וְשֶׁיִּתְפַּלֵּל הָאָדָם עַל זֶה שֶׁיִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ לָזֶה, וְהַכֹּל בְּפַשְׁטוּת לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה.

וְזֹאת הָיָה גַּם מַעֲלָתוֹ שֶׁל מוֹהַרַ״שׁ זִי״ע שֶׁהִכְנִיס בָּנוּ אֶת הַלִּמּוּדִים שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל אֵיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה גַּם בַּדּוֹר הַזֶּה. כִּי אָדָם יָכוֹל לַחֲשֹׁב הֵן אֱמֶת שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל גִּילָה לָנוּ גִּלּוּיִים עֶלְיוֹנִים כָּאֵלּוּ, אֲבָל זֹאת הָיְתָה לִפְנֵי מְאתַיִם שָׁנָה, הַאִם זֶה שַׁיָּךְ גַּם אֵלַי בַּדּוֹר הַזֶּה? לָזֹאת בָּא מוֹהַרַ״שׁ זִי״ע וְהִכְנִיס בָּנוּ, שֶׁזֶּה כֵּן שַׁיָּךְ הַיּוֹם וּבְשִׁבִילֵנוּ דַּיְקָא, וּמוֹהַרַ״שׁ הָיָה דָּגְמָא חַיָּה אֵיךְ לִחְיוֹת עִם הַגִּלּוּיִים שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, וּלְקַיְּמָם לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה, הֵן בְּעִנְיַן תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְהֵן בְּעִנְיַן סֵדֶר דֶּרֶךְ הַלִּמּוּד, וַאֲמִירַת חַ״י פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת וְכוּ׳, אֶת הַכֹּל הוֹרִיד מוֹהַרַ״שׁ זִי״ע אֵלֵינוּ בְּפַשְׁטוּת נִפְלָא, וְהֶרְאָה לָנוּ אֵיךְ שֶׁגַּם אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְקַיֵּם אֶת כָּל הָעִצּוֹת הַנִּפְלָאוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל.

אֲבָל בִּכְדֵי לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת אוֹר רַבֵּנוּ זַ״ל וְהַגִּלּוּיִים הַנּוֹרָאִים שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה, צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ כֵּיסִים וְכֵלִים לְקַבָּלַת אוֹר רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֵיכָן לְהַכְנִיס אֶת הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים וְהַגִּלּוּיִים הַנִּפְלָאִים הָאֵלּוּ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, כִּי כְּמוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת אִם אֵין לְאָדָם כִּיס אֵין לוֹ כְּלִי לְהַחֲזִיק אֶת הַשֶּׁפַע וּלְהַנִּיחַ אֶת הַחֲפָצִים שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ כֵּן בְּרוּחָנִיּוּת צָרִיךְ כִּיס שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֵיכָן לְהַכְנִיס אֶת כָּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים שֶׁאוֹסֵף וּמְזַכֶּה לְעַצְמוֹ.

וְנִנְקוֹט לְדֻגְמָא כְּשֶׁרוֹצֶה אָדָם לְסַגֵּל לְעַצְמוֹ הַרְבֵּה פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת, וּלְתַפֵּס וּלְקָנוֹת בִּזְמַן הַפָּנוּי שֶׁלּוֹ טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי, אוֹכֵל לְהַנְשָׁמָה שֶׁלּוֹ, עוֹד מִשְׁנָה וְעוֹד מִשְׁנָה, עוֹד פֶּרֶק וְעוֹד פֶּרֶק וְכוּ׳, וְרוֹצֶה לְנַצֵּל אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר שֶׁלּוֹ, אֲזַי הוּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כִּיס, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיפֹה לְהַחֲזִיק אֶת הַמִּשְׁנָיוֹת, כִּי אִם אֵין לָאָדָם כִּיס בְּוַדַּאי לֹא יוּכַל לָקַחַת אִתּוֹ תָּמִיד מִשְׁנָיוֹת וְכוּ׳, כִּי הֲרֵי אֵין לוֹ כִּיס וּכְלִי אֵיפֹה לְהַחֲזִיק אֶת הַמִּשְׁנָיוֹת, וּכְמוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת בִּכְדֵי לְקַבֵּל שֶׁפַע צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם כִּיס וּכְלִי לְהַחֲזִיק בָּהּ דְּבָרִים, וְשֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס בָּהּ אֶת הַשֶּׁפַע, כְּמוֹ כֵּן בְּרוּחָנִיּוּת צָרִיךְ כִּיס וּכְלִי שֶׁיִּשַּׁמֵּשׁ לִכְלִי לְקַבָּלַת הָאוֹרוֹת וְהַשֶּׁפַע רוּחָנִי, וְשֶׁתָּמִיד יִמָּצֵא בְּתוֹךְ הַכִּיס הַזֶּה מִשְׁנָיוֹת וְכוּ׳ שֶׁיִּהְיֶה מוּכָן תָּמִיד בְּעֵת הַפָּנוּי לַחֲטוֹף טוֹב נִצְחִי, כִּי זֶהוּ סֵדֶר הָעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם תָּמִיד בִּלְבּוּלִים, וְאֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת

בִּקְבִיעוּת בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה פְּעָמִים שֶׁאֵין הָאָדָם יָכוֹל לָשֶׁבֶת אָז בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וְלִלְמֹד בְּרִצִּיפוּת, פֹּה הוּא צָרִיךְ לַעֲמוֹד בַּתּוֹר בַּבַּנְק, וּפֹה צָרִיךְ לְחַכּוֹת לָאוֹטוֹבּוּס וְכוּ׳ וְכוּ׳, וְאִם יֵשׁ לְאָדָם שֶׁכֻּלּ הוּא יָכוֹל לִזְכּוֹת לְגֹרֶס וּלְסַיֵּם הַרְבֵּה פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת וְכוּ׳ בַּזְּמַנִּים הַפְּנוּיִים שֶׁל הָעֲסָקִים הַלָּלוּ. וְזֹאת נַעֲשֶׂה דַּיְקָא עַל יְדֵי הַכִּיס שֶׁמֻּכִין לְעַצְמוֹ עִם מִשְׁנָיוֹת בְּתוֹכוֹ, כִּי אִם אֵין לָאָדָם כִּיס בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה לוֹ מִשְׁנָיוֹת אִתּוֹ בְּכָל אֵלּוּ הַזְּמַנִּים, כִּי לְהַחֲזִיק אֶת הַסֵּפֶר בַּיָּד כָּל הַיּוֹם זֶה דָּבָר לֹא מְצִיאוּתִי, כִּי אֲפִילּוּ אִם יוּכַל לְהַחֲזִיק אֶת הַמִּשְׁנָיוֹת שֶׁלּוֹ בְּיָדוֹ, אֲבָל לְכַמָּה זְמַן יוּכַל כָּכָה לִסְחֹב אֶת הַמִּשְׁנָיוֹת בַּיָּד? הֲרֵי לְבַסּוֹף זֶה לֹא יִשָּׁאֵר בַּיָּד וְכוּ׳, וְיִמְצָא אֶת עַצְמוֹ בְּלִי מִשְׁנָיוֹת. מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ עָלָיו כִּיסִים טוֹבִים בְּתוֹךְ הַחֲלִיפָה שֶׁלּוֹ וְכַדּוֹמֶה, הוּא יָכוֹל לְהַכְנִיס אֶת הַמִּשְׁנָיוֹת בְּתוֹךְ הַכִּיס, וְתָמִיד יִסְתּוֹבֵב עִם מִשְׁנָיוֹת בַּכִּיס, וְכָךְ תָּמִיד יוּכַל לְסַגֵּל לְנִשְׁמָתוֹ עוֹד וְעוֹד לְמוּדִים שֶׁל תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

וּבָזֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ אֶת לְשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַשִׁ״י פָּרָשַׁת צַו ״בְּיוֹתֵר צָרִיךְ הַכָּתוּב לְזָרֵז בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חִסָּרוֹן כִּיס״ הַיְנוּ כִּי עִקַּר הַחִסָּרוֹן שֶׁל הָאָדָם הוּא שֶׁאֵין לוֹ כִּיס וְאֵינוֹ מַחֲזִיק בְּתוֹךְ כִּיסוֹ מִשְׁנָיוֹת וְכַדּוֹמֶה בִּכְדֵי לִתְפֹּס טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי תָּמִיד, וְלָכֵן צָרִיךְ הַכָּתוּב לְזָרֵז בְּעִנְיַן הַזֶּה שֶׁלֹּא יִהְיֶה חִסָּרוֹן כִּיס, אֶלָּא כָּל אֶחָד יִהְיֶה לוֹ כִּיס וְיַחֲזִיק בְּתוֹכוֹ מִשְׁנָיוֹת וְכַדּוֹמֶה עוֹד אֵיזֶה סֵפֶר שֶׁיִּרְצֶה, וְיִתְפֹּס טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי בְּכָל זְמַנָּיו הַפְּנוּיִים.

וְהִנֵּה הַיּוֹם זֶה יוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע אֲשֶׁר זֹאת הָיְתָה כָּל לְמוּדוֹ הַטּוֹב, לְהַכְנִיס אֶת אוֹר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בָּעוֹלָם, שֶׁכֻּלָּם יַרְגִּישׁוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְשֶׁכָּל אֶחָד יְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וִיבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּשִׂפַת הָאֱם שֶׁלּוֹ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְיִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּבֶן לִפְנֵי אָבִיו עַל כָּל מַה שֶּׁחָסֵר לוֹ, כִּי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ הָיָה מְצֻוֶּאֱצָאי דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע״ה וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן חֵלֶק ב׳ סִימָן ק׳) שֶׁזֶּרַע הַבַּעַל – שֵׁם – טוֹב רְגִילִים בָּזֶה בְּיוֹתֵר, כִּי הֵם מִזֶּרַע דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְכָל עִסְקוֹ שֶׁל דָּוִד הָיָה עִנְיַן זֶה, שֶׁהָיָה מְשַׁבֵּר לִבּוֹ מְאֹד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיָּסַד.

וְאַף שֶׁהָיוּ חֲכָמִים גְּדוֹלִים בִּימֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, כְּמוֹ חֲכָמֵי בְּרָאד, וְהָיוּ שָׁם גְּדוֹלִים עֲצוּמִים כְּמוֹ רַבִּי חַיִּים צַאנְזֶער ז״ל (זֶה לֹא הַ׳דִּבְרֵי חַיִּים׳ מִצַּאנְז שֶׁאֲנַחְנוּ מַכִּירִים, כִּי הוּא הָיָה מְאֻחָר יוֹתֵר מֵהַבַּעַל שֵׁם טוֹב) אֲבָל לֹא הָיָה לָהֶם אֶת הַהַשָּׂגוֹת הַגְּדוֹלוֹת הָאֵלּוּ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ עִם הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וְכוּ׳, הֵם לֹא הָיוּ בְּמַדְרֵגָה הַזֹּאת לְהַרְגִּישׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל פְּרָט וּפְרָט כְּמוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ וְכוּ׳. וְכַמּוּבָן שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם שׁוּם הַשָּׂגָה בְּהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַזֶּה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע, וְאַדְרַבָּה הָיוּ מִתְנַגְּדִים וְכוּ׳, וְרָצוּ לַעֲשׂוֹת רַחֲמָנָא לִיצְלָן חֵרֶם עַל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, וּכְבָר יָשְׁבוּ אֶת עַצְמָם בְּיַחַד בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ לַעֲשׂוֹת עָלָיו חֵרֶם, וּפִתְאוֹם הֵם רוֹאִים אֶת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ עוֹמֵד עַל יַד הַדֶּלֶת, וְהִתְפַּעֲלוּ מְאֹד ׳אֵיךְ יָדַע הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְהַגִּיעַ לְפֹה?׳

׳וְאֵיךְ יָדַע בְּדִיּוּק מָתַי לָבֹא?׳ וְאָמְרוּ לוֹ לְהַבְעַל שֵׁם טוֹב שֶׁיִּכָּנֵס פְּנִימָה לְתוֹךְ הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ! וְעָנָה וְאָמַר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב ׳אֵין לִי מָקוֹם אֵיפֹה לְהִכָּנֵס!׳ וְנִשְׁתּוֹמְמוּ מְאֹד הֲלֹא יֵשׁ מַסְפִּיק מָקוֹם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, תִּכָּנֵס וִיכַבְּדוּ אוֹתְךָ בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ הַכִּי גָּדוֹל! וְהוּא בְּאַחַת שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם, וְהִתְפַּעֲלוּ מְאֹד וְלֹא יָדְעוּ פֵּשֶׁר דָּבָר. הֲלֹא יֵשׁ מָקוֹם?.

עָנָה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ, וְאָמַר לָהֶם, לֹא, לֹא, הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה הוּא מָלֵא בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה מַמָּשׁ עַל כָּל גְּדוֹתָיו וְאֵין לִי מָקוֹם לְהִכָּנֵס, וְנִשְׁתּוֹמְמוּ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִזֶּה הַתֵּרוּץ, כִּי הֲרֵי זֶה בְּדֶרֶךְ כְּלָל שֶׁבַּח שֶׁבֵּית הַמִּדְרָשׁ הוּא מָלֵא בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וְאֵיךְ פִּתְאוֹם אוֹמֵר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִכָּנֵס כְּשֶׁזֶּה מָלֵא עִם תּוֹרָה וּתְפִלָּה? וְהִסְבִּיר לָהֶם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, כִּי כָּתוּב בְּתִקּוּנֵי זֹהַר ׳אוֹרַיְתָא בְּלָא דְּחִילוּ וּרְחִימוּ לָא פַּרְחַת לְעֵילָא׳; שֶׁאִם לֹא לוֹמְדִים תּוֹרָה בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה וְכוּ׳ אֲזַי אֵין לָהּ כְּנָפַיִם, וְאֵינָהּ פּוֹרַחַת לְעֵילָא לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִשְׁאָר פֹּה לְמַטָּה, וְלָכֵן מֵחֲמַת שֶׁלּוֹמְדִים פֹּה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה הַרְבֵּה תּוֹרָה אֲבָל אֵין פֹּה יִרְאַת שָׁמַיִם וְאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וְלָכֵן אֵין הַתּוֹרָה פּוֹרַחַת לְעֵילָא וְנִשְׁאַר פֹּה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְלָכֵן זֶה מַמָּשׁ מָלֵא עַל כָּל גְּדוֹתָיו, וְאֵין לִי מָקוֹם אֵיפֹה לְהִכָּנֵס.

אַזַי רָאוּ כֻּלָּם שֶׁהַבַּעַל שֵׁם טוֹב אֵינָהּ כְּמוֹ שֶׁהֵם חָשְׁבוּ (כִּי הֲרֵי הֵם חָשְׁבוּ שֶׁהוּא רַחֲמָנָא לִיצְלָן מִכַּת שַׁ״ץ ימ״ש וְכוּ׳) וְכֻלָּם נִכְנְעוּ תַּחַת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, וְהִתְבַּטְּלוּ אֵלָיו, וְכַמּוּבָן שֶׁכְּבָר לֹא עָשׂוּ עָלָיו חֵרֶם. כִּי הֵם רָאוּ שֶׁהַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ אֵינוֹ כְּמוֹ שֶׁהֵם חָשְׁבוּ וְאַדְרַבָּה הוּא בָּטֵל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר, כִּי כָּךְ הוּא דֶּרֶךְ שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁאֵינָם חֲפֵצִים בְּשׁוּם דָּבָר, הֵם מִתְנַהֲגִים בַּעֲנִיּוּת, וּמוֹרִידִים אֶת עַצְמָם לְכָלָם, וּמַקְשִׁיבִים לְכֻלָּם.

וְזֹאת לָדַעַת אֲשֶׁר עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת שֶׁל הַצַּדִּיקִים

אֵין הַפֵּרוּשׁ שֶׁהַצַּדִּיקִים מַכְנִיעִים אֶת עַצְמָם לְכָלָם שֶׁיִּקְפְּצוּ לָהֶם עַל הָרֹאשׁ, זֶה לֹא, כִּי אֲנָשִׁים חוֹשְׁבִים אִם אַתָּה צַדִּיק אַתָּה עָנָיו אָז ׳תֵּן לָנוּ לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁאָנוּ רוֹצִים׳!, זֶה לֹא! אִם הַצַּדִּיק הוּא עָנָיו זֶה לֹא אוֹמֵר שֶׁהוּא צָרִיךְ לָתֵת לְךָ לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁאַתָּה רוֹצֶה, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן אֶת הַתּוֹרָה עַל הַר קָטָן הַר סִינַי, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל שִׁפְלוּת, אֲבָל בְּכָל אוֹפָן עֲדַיִין זֶה הָיָה ׳הַר׳, כִּי אֱמֶת שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת קָטָן, כְּמוֹ הַר קָטָן, וּבַעֲנָוָה, וּלְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְכָלָם לְהַסְבִּיר לוֹ אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהַקְשִׁיב לְמַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ לְהַגִּיד, אֲבָל אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁצְּרִיכִים לָתֵת לְךָ לִקְפֹּץ עַל הָרֹאשׁ שֶׁלִּי, כִּי עֲדַיִין צָרִיךְ הַצַּדִּיק לִהְיוֹת כְּמוֹ ׳הַר׳, שֶׁהוּא קָצָת גָּבוֹהַּ. וְהָבֵן.

וְזֶה סִימָן שֶׁל מַנְהִיג טוֹב שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׁפְלוּת וּמוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְהַתַּלְמִידִים, וּבִפְרָט אֵצֶל הַיְלָדִים בַּתַּלְמוּד תּוֹרָה, הֵם מִיָּד מַרְגִּישִׁים אֵיזֶה מְלַמֵּד יֵשׁ לוֹ שִׁפְלוּת וּמוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם, וּמִי סְתָם רוֹצֶה לִשְׁלוֹט עֲלֵיהֶם וְלֹא מַתְאִים לוֹ לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיהֶם, כִּי אֱמֶת שֶׁצָּרִיךְ שְׁלִיטָה בַּכֹּתָה מִצַּד אֶחָד, וְהַיְלָדִים צְרִיכִים שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם יִרְאַת הַכָּבוֹד לַמְלַמֵּד, אֲבָל מִצַּד

שֵׁנִי הַמְלַמֵּד צָרִיךְ גַּם לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְהַיְלָדִים וּלְהַקְשִׁיב לָהֶם, וְלָתֵת לָהֶם אֶת הַהַרְגָּשָׁה שֶׁיֵּשׁ אֶחָד שֶׁמֵּבִין אוֹתָם וּמְעֻנְיָן לִשְׁמוֹעַ מַה שֶּׁיֵּשׁ לָהֶם לְהַגִּיד. וּבִפְרָט אֵצֶל מְלַמֵּד וּמַגִּיד שִׁיעוּר בַּיְשִׁיבָה, זֶה מְאֹד מְאֹד נָחוּץ הָעִנְיָן הַזֶּה לִהְיוֹת נָמוּךְ, הַיְנוּ שֶׁיּוּכַל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לַתַּלְמִידִים, וְדַיְקָא מְלַמֵּד כָּזֹאת שֶׁיָּכוֹל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְתַלְמִידִים, קוֹנֶה אֶת לֵב הַתַּלְמִידִים, וְכָל הַתַּלְמִידִים אוֹהֲבִים אוֹתָם, [וְכֵן אֲנִי זוֹכֵר אֲצְלִי, כָּל הַשָּׁנִים שֶׁלָּמַדְתִּי בַּתַּלְמוּד תּוֹרָה וּבִישִׁיבָה הָיָה קָשֶׁה לִמְצוֹא מְלַמֵּד כָּזֶה, רַק מְלַמֵּד אֶחָד אֲנִי זוֹכֵר שֶׁהוּא הָיָה כִּתָּה ט׳ מִכִּינָה לִישִׁיבָה, שֶׁהוּא הָיָה אִישׁ גְּבוֹהַּ קוֹמָה, אֲבָל הוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְכֻלָּם וְהִקְשִׁיב לְכֻלָּם כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לָהֶם לְהַגִּיד, אֲפִילּוּ אִם זֶה הָיָה ׳דָּבָר יַלְדוּתִי׳, אֲבָל הוּא הִקְשִׁיב לְכֻלָּם עִם אֹזֶן קַשֶּׁבֶת, וְעָנָה לְכֻלָּם מַה שֶּׁהֵעִיק לָהֶם, וְזֶה עָשָׂה אֲצְלִי רֹשֶׁם גָּדוֹל, שֶׁאֲנִי זוֹכֵר אֶת זֶה עַד הַיּוֹם.]

וְכֵן הָיָה אֵצֶל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע שֶׁהָיָה מִתְנַהֵג בְּאֹפֶן כָּזֶה, וְעַל יְדֵי זֶה כָּל הַיְלָדִים אָהֲבוּ אוֹתוֹ, וְלֹא רַק הַיְלָדִים, אֶלָּא אֲפִילּוּ סְתָם אֲנָשִׁים אָהֲבוּ אוֹתוֹ, וְתָמִיד כְּשֶׁהָיָה אֵצֶל שְׁנֵי אֲנָשִׁים אֵיזֶה סִכְסוּךְ הָיוּ הוֹלְכִים אֵלָיו וְהוּא הָיָה עוֹשֶׂה בֵּינֵיהֶם פְּשָׁרָה וְהִשְׁכִּין שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְכֻלָּם יָצְאוּ מִמֶּנּוּ שְׂבֵעֵי רָצוֹן וּשְׂמֵחִים מֵהַפְּשָׁרָה שֶׁעָשָׂה לָהֶם, כִּי הוּא תָּמִיד הִצְלִיחַ לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרָה וְשָׁלוֹם בֵּין שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁרָבוּ בֵּינֵיהֶם.

וּפַעַם אַחַת הָיָה לְהָרֹאשׁ הַקָּהָל שֶׁל עִיר קִיטוֹב רַבִּי אֶפְרָיִם קִיטוֹבֶ״ר, אֵיזֶה דִּין וּדְבָרִים עִם עוֹד אֵיזֶה אִישׁ עָנִי אֶחָד, שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְהִתְפַּשֵּׁר בֵּינֵיהֶם, וְלָלֶכֶת לְדִין תּוֹרָה לֹא רָצוּ, כִּי הֵבִינוּ שֶׁמִּיָּד כְּשֶׁיַּגִּיעוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים הָאֵלּוּ הֶעָשִׁיר הָרֹאשׁ הַקָּהָל שֶׁל הָעִיר, וְהֶעָנִי מִצַּד שֵׁנִי, מִיָּד יַכִּירוּ בְּוַדַּאי לְטוֹבַת הָרֹאשׁ הַקָּהָל, וְלָכֵן כְּשֶׁשָּׁמְעוּ אֶת שֵׁמַע הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ שֶׁהָיָה נִקְרָא עֲדַיִן בְּשֵׁם ׳שְׂרוּלִיק מְלַמֵּד׳, וְשֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְפַשֵּׁר בֵּין שְׁנֵי אֲנָשִׁים וְכוּ׳, הֶחְלִיטוּ לָלֶכֶת אֵלָיו לָדוּן אֶצְלוֹ, וְכֵן הָיָה שֶׁהִצְלִיחַ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶם, וּשְׁנֵיהֶם הָיוּ שְׂבֵעֵי רָצוֹן מֵהַפְּשָׁרָה שֶׁלּוֹ.

וּפָנָה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אֶל הָרֹאשׁ הַקָּהָל רַבִּי אֶפְרָיִם מִקִּיטוֹב, וְאָמַר לוֹ ׳דַּע לְךָ שֶׁהַבַּת שֶׁלְּךָ הִיא בַּת זוּגִי הָאֲמִתִּי מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הַזְּמַן וְהָעֵת הַנָּכוֹן שֶׁהַכְרִיזוּ בַּשָּׁמַיִם שֶׁיִּגָּמֵר הַשִּׁדּוּךְ, וְיָדַע תֵּדַע אֲשֶׁר בָּעֵת הַהוּא כְּשֶׁיַּגִּיעַ הַזְּמַן הַנָּכוֹן אַתָּה כְּבָר לֹא תִּהְיֶה פֹּה בְּזֶה הָעוֹלָם, וְלָכֵן רְאֵה לִמְסֹר לְבִתְּךָ אֶת מַה שֶּׁאָמַרְתִּי לְךָ וְשֶׁהִיא לֹא תַּסְכִּים לְשׁוּם שִׁדּוּךְ, כִּי אִם כְּשֶׁיָּבוֹא אֵלֶיהָ אֵיזֶה בָּחוּר וְהִיא תִּרְאֶה אֶת הַשֵּׁם הַוַ״ה מֵאִיר עַל פָּנָיו, רַק אָז תַּסְכִּים לְשִׁדּוּךְ כִּי זוֹהִי הַשִּׁדּוּךְ הָאֲמִתִּי שֶׁלָּהּ׳.

וְכָךְ הָיָה, שֶׁאַחֲרֵי הַסִּפּוּר הַזֹּאת רַבִּי אֶפְרָיִם הַנַ״ל נִפְטַר, וּבְנוֹ רַבִּי גֵּרְשׁוֹן מִקִּיטוֹב הוּא הָיָה זֶה שֶׁטִּפֵּל בְּהַשִּׁדּוּכִים שֶׁל אֲחוֹתוֹ, אֲבָל צָרָה אֶחָד גְּדוֹלָה הָיָה לוֹ, כְּשֶׁרָאָה שֶׁאֵינָהּ מַסְכֶּמֶת לְשׁוּם שִׁדּוּךְ, וְכָל מַה שֶּׁהוּא הִתְאַמֵּץ לְהָבִיא לָהּ כָּל מִינֵי בַּחוּרִים טוֹבִים וּמְצוּיָנִים לֹא הִסְכִּימָה אַף פַּעַם לְשׁוּם שִׁדּוּךְ, וְאֶת כָּל הַהַצָּעוֹת דָּחָה בְּמוֹ יָדֶיהָ וְכוּ׳ [כִּי הֲרֵי הָיְתָה לָהּ צַוָּאָה מֵאָבִיהָ לֹא לְהַסְכִּים לְשׁוּם שִׁדּוּךְ כִּי אִם לָזֶה אֲשֶׁר יִהְיֶה לוֹ שֵׁם הַוַ״ה עַל מִצְחוֹ. וְרַבִּי גֵּרְשׁוֹן קִיטוֹבֶ״ער הָאח שֶׁל הַמְּדֻבֶּרֶת לֹא יָדַע מִזֶּה, כִּי אַף אֶחָד בָּעוֹלָם לֹא הָיָה רַשַּׁאי לֵידַע מִזֶּה רַק הַבַּת הַזֹּאת] וְלָכֵן

הָיָה לוֹ חֲלִישׁוּת הַדַּעַת מִזֶּה, וְלֹא יָדַע מַה זֶּה וְעַל מַה זֶּה שֶׁאֵין אֲפִילוּ שִׁדּוּךְ אֶחָד טוֹב בִּשְׁבִילָהּ, וְלֹא יָדַע מַה לַּעֲשׂוֹת בִּשְׁבִילָהּ, כִּי הֲרֵי כְּבָר נִיסָּה לְהָבִיא לָהּ כָּל הַשִּׁדּוּכִים הֲכִי טוֹבִים שֶׁהָיָה.

וְהִנֵּה יוֹם אֶחָד פִּתְאוֹם בָּא בָּחוּר אֶחָד עָנִי יָתוֹם בְּשֵׁם ׳שְׁרוּלִיק׳ (שֶׁהוּא הָיָה בֶּאֱמֶת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב) וְאָמַר לְרַבִּי גֵּרְשׁוֹן שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהִשְׁתַּדֵּךְ עִם אֲחוֹתָהּ וְכוּ׳, רַבִּי גֵּרְשׁוֹן כְּשֶׁרָאָה אֶת הַבָּחוּר הַזֶּה לֹא הָיָה נִרְאֶה לוֹ כָּל הָעֵסֶק בִּכְלָל, כִּי הֲרֵי הֵם הָיוּ אֲנָשִׁים חֲשׁוּבִים וּפִתְאוֹם בָּא לְכָאן בָּחוּר עָנִי וְכוּ׳ זֶה לֹא מַתְאִים לוֹ וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ לְהִשְׁתַּדֵּךְ אִתּוֹ כְּלָל, אֲבָל הַבָּחוּר הַזֶּה הָיָה מַפְצִיר בּוֹ מְאֹד וְלֹא עָזַב אוֹתוֹ, עַד שֶׁרַבִּי גֵּרְשׁוֹן מִקִּיטוֹב עָשָׂה לְעַצְמוֹ חֶשְׁבּוֹן ׳הֲרֵי מִמֵּילָא אֲחוֹתִי אֵינָהּ מַסְכֶּמֶת לְאַף אֶחָד, אָז לָמָּה לִי לִהְיוֹת זֶה שֶׁדּוֹחֶה אוֹתוֹ וּמְבַיֵּשׁ אוֹתוֹ, עָדִיף לִי שֶׁיֵּלֵךְ הַבָּחוּר לַעֲשׂוֹת פְּגִישָׁה וְהִיא כְּבָר בְּעַצְמָהּ תֹּאמַר לוֹ שֶׁאֵינָהּ מַסְכֶּמֶת, כִּי הֲרֵי מִמֵּילָא הִיא דּוֹחָה אֶת כָּל הַהַצָּעוֹת שֶׁמַּצִּיעִים לָהּ, וּבָזֶה יִגָּמֵר כָּל הָעִנְיָן. לָמָּה לִי לִהְיוֹת זֶה שֶׁאוֹמֵר לוֹ, לֹא?!. וְכָךְ הָוָה שֶׁהִזְמִין פְּגִישָׁה עִם אֲחוֹתָהּ לְשִׁדּוּךְ הַזֹּאת, וְתֵכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁנִּכְנַס לְהִפָּגֵשׁ אִתָּהּ הִיא רָאֲתָה עַל מִצְחוֹ אֶת הַשֵּׁם הֲוָי״ה כְּמוֹ שֶׁאָבִיהָ אָמַר לָהּ, (כִּי מִן הַסְּתָם גַּם הִיא הָיְתָה בַּעֲלַת מַדְרֵגָה) וְתֵכֶף הִסְכִּימָה לְהַשִּׁדּוּךְ.

וְכַמּוּבָן שֶׁהָאָח רַבִּי גֵּרְשׁוֹן הָיָה לוֹ חֲלִישׁוּת הַדַּעַת גְּדוֹלָה מִזֶּה, וּמְאֹד הִתְבַּיֵּשׁ מִכָּל הָעִנְיָן שֶׁאֲחוֹתָהּ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת שִׁדּוּךְ כָּזֶה, אֲבָל מַה הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת? בְּלֵית בְּרֵירָה הוּצְרַךְ לְהַסְכִּים לְהַשִּׁדּוּךְ, וְעָשׂוּ חֲתֻנָּה בְּשֶׁקֶט מֵרֹב בּוּשָׁה, וְהִשִּׂיגוּ דִּירָה בְּאֵיזֶה עִיר בְּשֵׁם ׳אוֹקוֹפּ׳.

וְהִנֵּה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אַחֲרֵי הַחֲתֻנָּה עָסַק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עוֹז, וְהַגִּיס שֶׁלּוֹ רַבִּי גֵּרְשׁוֹן מִקִּיטוֹב עֲדַיִין לֹא הָיָה מְקֹרָב אֶל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, כִּי הוּא עֲדַיִין לֹא יָדַע בִּכְלָל מִי זֶה בֶּאֱמֶת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ, עַד אֲשֶׁר פַּעַם אַחַת כְּשֶׁהִגִּיעַ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ אֶל בֵּיתוֹ שֶׁל רַבִּי גֵּרְשׁוֹן מִקִּיטוֹב עָמַד עַצְמוֹ עַל יָד הַדֶּלֶת וְשָׂם יָדוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַל הַמְּזוּזָה, וְתֵכֶף וּמִיָּד מָשַׁךְ אֶת הַיָּד בַּחֲזָרָה אֵלָיו, וְלֹא רָצָה לְהִכָּנֵס לַבַּיִת, וְשָׁאַל רַבִּי גֵּרְשׁוֹן אֶת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, לָמָּה אֵינְךָ נִכְנָס לַבַּיִת? עָנָה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ, הֲרֵי הַמְּזוּזָה אֵינָהּ כְּשֵׁרָה וְכוּ׳, הָלַךְ רַבִּי גֵּרְשׁוֹן אֶל הַסּוֹפֵר לִבְדּוֹק אוֹתָהּ וְרָאָה שֶׁאָכֵן הַמְּזוּזָה לֹא הָיְתָה כְּשֵׁרָה, וְאָז הִתְחִיל לִרְאוֹת וּלְהָבִין קְצָת בִּגְדֻלַּת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ, עַד שֶׁנִּכְנַע אֵלָיו וְנַעֲשָׂה מִגְּדוֹלֵי תַּלְמִידָיו, וְרַבִּי גֵּרְשׁוֹן הַנַּ״ל עָבַר דִּירָה אַחַר כָּךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהוּא הָיָה זֶה שֶׁהָיָה מְתַוֵּךְ בֵּין גִּיסוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ - וְהָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ, כְּשֶׁהַבַּעַל שֵׁם טוֹב רָצָה לִנְסֹעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּכְדֵי לְהִפָּגֵשׁ אִתּוֹ, [כִּי הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ הָיָה גָּר מִקֹּדֶם בִּצְפַת, וְאַחַר כָּךְ עָבַר לָגוּר בִּירוּשָׁלַיִם וְהָיָה שָׁמָּה כְּמוֹ שָׁנָה וָחֲצִי עַד שֶׁנִּפְטַר] כִּי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ רָאָה אֶת הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְכוּ׳ וְרָצָה מְאֹד לְהִפָּגֵשׁ אִתּוֹ בָּעֹלָמָא הָדֵין וְכוּ׳, וְהָלַךְ רַבִּי גֵּרְשׁוֹן לִשְׁאוֹל אֶת הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ עַל זֶה, וְהוּא עָנָה שֶׁ׳אִם אֵינוֹ רוֹאֶה אֶת הָרַגְלַיִם שֶׁלּוֹ בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים לֹא כְּדַאי לוֹ לָבֹא׳! יֵשׁ

אוֹמְרִים שֶׁהַבַּעַל שֵׁם טוֹב הִתְעַקֵּשׁ בְּכָל זֹאת לָבֹא, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהִגִּיעַ הַמִּכְתָּב מְאָחָר, וּכְבָר יָצָא הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לַדֶּרֶךְ וְלֹא רָאָה אֶת תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ. וְאָז הָיָה כָּל הַסִּפּוּר שֶׁל הַנֵּס עַל הַיָּם שֶׁהֶכְרַח הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לַחֲזֹר אַחַר כָּךְ וְלֹא הִגִּיעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ׳.

וְהִנֵּה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אַחֲרֵי הַחֲתֻנָּה שֶׁלּוֹ זָכָה לִלְמֹד תּוֹרָה עִם ׳אֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי׳, רַבּוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא, וּפַעַם הִתְבַּטֵּא וְאָמַר ׳כַּמָּה צָרִיךְ אָדָם לַעֲבוֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לְגִלּוּי אֵלִיָּהוּ, וְכַמָּה עוֹד יוֹתֵר צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא יִדְפֹּק בַּדֶּלֶת לְבַקֵּשׁ רְשׁוּת לְהִכָּנֵס לְבֵית׳ כִּי הֲרֵי אֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי הָיָה רַבּוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא, וְאִם הוּא נִמְצָא בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְלוֹמֵד עִם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, אֲזַי אִם אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא רוֹצֶה לְהִכָּנֵס, הֲרֵי הוּא צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ רְשׁוּת מֵרַבּוֹ לְהִכָּנֵס. עַד כְּדֵי כָּךְ הָיְתָה מַדְרֵגָתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ, וְכָכָה זֶה הָיָה נִמְשָׁךְ כַּמָּה שָׁנִים עַד שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהִתְגַּלּוֹת, וְהִתְחִיל לַעֲשׂוֹת חֲבוּרָה וְכוּ׳ עַד שֶׁנִּתְפָּרְסֵם דַּרְכּוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב.

וְזוֹהִי לְמוּדוֹ הַטּוֹב שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, כִּי כָּךְ אָמְרָה בִּתּוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב ׳אָדֵל׳ לְאָבִיהָ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, כְּשֶׁרָצָה לִנְסֹעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהָיְתָה רוֹחַ סְעָרָה עַל הַיָּם וְרָצוּ לִזְרֹק אוֹתָהּ לַיָּם (וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁכְּבָר הָיְתָה בְּתוֹךְ הַיָּם) וְעָנְתָה וְאָמְרָה לְאָבִיהָ ׳עָדִיף שֶׁתִּזְרוֹק אֶת הַכְּתָבִים לַיָּם מֵאֲשֶׁר לִזְרֹק אוֹתִי, כִּי מִיּוֹצְאֵי חֲלָצַי יֵצֵא צַדִּיק שֶׁיַּעֲשֶׂה כְּתָבִים יוֹתֵר יָפִים׳ [וְכַמְקֻבָּל אֵצֶל אֲנַ״שׁ שֶׁכְּוָנָה עַל רַבֵּנוּ זַ״ל שֶׁהָיָה נֶכֶד שֶׁל אָדֵל בַּת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל כָּתַב סְפָרִים כְּאֵלּוּ הַמְּחַיִּים וּמְחַזְּקִים אֶת כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּיִים נִפְלָאִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַצָּבוֹ הַפְּרָטִי, מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל, כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל חִיּוּת מִשָּׁם] וּבִפְרָט לְפִי הַגִּירְסָא שֶׁל הָרַבִּי מִסְּקָאלְיֶע זצ״ל שֶׁאָמַר שֶׁהַכְּתָבִים הַנַּ״ל שֶׁהָיוּ אָז תַּחַת יְדֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב שֶׁהֻצְרַךְ לִזְרֹק לַיָּם הָיוּ הַכְּתַב יַד שֶׁל הַתְּהִלִּים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע״ה, מוּבָן יוֹתֵר לָמָּה הַכְּתָבִים שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל שֶׁהָיָה נֶכֶד הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הָיוּ יוֹתֵר יָפִים, כִּי הֲרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל גִּילָה לְכָל הָעוֹלָם אֶת הָעִנְיָן לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, וְהַגִּלּוּי שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל הָיְתָה שֶׁכָּל אֶחָד יְזַכֶּה לַעֲשׂוֹת סֵפֶר תְּהִלִּים וְכוּ׳ וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, כִּי זֹאת הָיְתָה כָּל עִנְיָנוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, כְּמוֹ הַתְּהִלִּים הַקָּדוֹשׁ שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא מְכֻוָּן בְּדִיּוּק חֲמִשָּׁה סְפָרִים שֶׁל תְּהִלִּים נֶגֶד חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה, וְרַבֵּנוּ זַ״ל הִכְנִיס אֶת הָעִנְיָן הַזֶּה בְּכָל הָעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם יִתְנַהֲגוּ כָּךְ שֶׁמִּיָּד כְּשֶׁלּוֹמְדִים מַשֶּׁהוּ בְּאֵיזֶה סֵפֶר, תֵּכֶף וּמִיָּד יַעֲשׂוּ מִזֶּה תְּפִלָּה שֶׁיְּזַכֶּה לְהַגִּיעַ לָזֶה, וּמִזֶּה יוֹצֵא שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים מְאֹד לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְהִנֵּה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (סַנְהֶדְרִין כז:): ׳חַיָּב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בָּרֶגֶל׳, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר הָרַבִּי רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיזֶענסְק זי״ע עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים צה, י) ״וְהֵם לֹא יָדְעוּ דְרָכָי״ שֶׁאִם יוֹשְׁבִים בַּבַּיִת הַנִּקְרָא בִּלְשׁוֹן אִידִישׁ ׳הֵם׳ אֲזַי ׳לֹא יָדְעוּ דְרָכָי׳, לֹא יוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, כִּי צָרִיךְ לָלֶכֶת לְבֵית הַמִּדְרָשׁ לִשְׁמוֹעַ דִּבְרֵי תּוֹרָה מְצַדִּיקִים וִירֵאִים, וְכָךְ זוֹכִים לִהְיוֹת יְהוּדֵי כְּשֵׁר וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַצַּדִּיקִים לִהְיוֹת

דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְעַל יְדֵי הַכְנָעָה שֶׁהָאָדָם מַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ זוֹכֶה לְכָל הַקְּדֻשׁוֹת, כִּי בְּוַדַּאי כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם גַּאֲוָה וְגַדְלוּת לֹא יֵלֵךְ לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ לְצַדִּיק וְכוּ׳, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לְאָדָם מִדַּת הָעֲנָוָה וְהַהַכְנָעָה יְזֻכֶּה עַל יְדֵי זֶה לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַצַּדִּיק וְיִזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל הַטּוֹבוֹת וְהַקְּדֻשׁוֹת וְכוּ׳ שֶׁמְּקַבְּלִים מֵהַצַּדִּיק.

וּבֶאֱמֶת הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לוֹ גַּם כֵּן מִדַּת הַשִּׁפְלוּת, וְהַשִּׁפְלוּת וְהַהַכְנָעָה שֶׁלּוֹ הוּא, שֶׁהוּא מַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ לְכֻלָּם, כִּי כֵּן הוּא מִדָּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמַּכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ לְכֻלָּם, וְשׁוֹמֵעַ וּמַקְשִׁיב לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְרוֹצֶה רַק לַעְזוֹר לְכֻלָּם, כְּמוֹ שֶׁרָאוּ אֵצֶל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְכֻלָּם, וְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת תָּמִיד שָׁלוֹם בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וּבָרַח מִכָּל מִינֵי גַּאֲוָה וְגַדְלוּת.

וְכַמּוּבָא אֲשֶׁר בְּעֵת שֶׁנִּכְנְסוּ הַ״דֶּגֶל מַחֲנֶה אֶפְרַיִם״ הָיָה עֲדַיִן יֶלֶד קָטָן כְּשֶׁיָּשַׁב פַּעַם עַל בִּרְכֵּי סָבוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב שָׁמַע אֵיךְ שֶׁהַבַּעַל שֵׁם טוֹב הִתְבַּטֵּא ״פֹּה יוֹשֵׁב יְהוּדִי אֲשֶׁר שׁוֹמֵעַ תּוֹרָה לֹא מִפִּי מַלְאָךְ וְלֹא מִפִּי שָׂרָף אֶלָּא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ, וּמְפַחֵד כָּל רֶגַע שֶׁלֹּא יִפּוֹל לְנוּקְבָא דְּתְהוֹמָא רַבָּה עַל יְדֵי גַּאֲוָה וְגַדְלוּת״, כִּי זֹאת הָיְתָה כָּל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב כָּל יְמֵי חַיָּיו לֹא לִפּוֹל בְּיֵאוּשׁוֹת וְגֵאוּת.

וְכֵן בְּעֵת שֶׁנִּפְטַר [אֲשֶׁר זֹאת הָיְתָה בֶּחָג הַשָּׁבוּעוֹת כְּמוֹ הַיּוֹם ״שָׁלֹשׁ רְגָלִים״] שָׁמְעוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ אֵיךְ שֶׁחוֹזֵר לְעַצְמוֹ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה (תהלים לו, יב) ״אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה״ שֶׁזֹּאת הָיְתָה בְּדִיּוּק בָּ״רֶגֶל״, בִּשְׁלֹשׁ רְגָלִים – חַג הַשָּׁבוּעוֹת. שֶׁאָז הוּא יוֹם הַיְאָרְצַייט שֶׁלּוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים וּבִפְרָט חַג הַשָּׁבוּעוֹת מְרַמְּזִים עַל עִנְיַן הַזֶּה שֶׁל הַכְנָעָה וְשִׁפְלוּת וְכוּ׳, שֶׁהַצַּדִּיק מִצְטַיֵּן בְּזֶה בְּיוֹתֵר, וְדֹק.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכְנִיס בְּעַצְמֵנוּ אֶת לְמוּדָם הַטּוֹב שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ שֶׁהַיּוֹם הוּא יוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁלָּהֶם ׳הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ׳ וְ׳דָּוִד הַמֶּלֶךְ׳ אֲשֶׁר כָּל לְמוּדָם הַטּוֹב הָיְתָה רַק תּוֹרָה וּתְפִלָּה, וּבִפְרָטִיּוּת לַעֲשׂוֹת מְתוּרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁתֵּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁשּׁוֹמְעִים אֵיזֶה תּוֹרָה שֶׁיְּבַקְּשׁוּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיְּזַכֶּה לְהַגִּיעַ לָזֶה וּלְקַיְּמָם, וְכֵן לְהַכְנִיס בְּעַצְמֵנוּ אֶת מִדַּת הַשִּׁפְלוּת וּלְהִנָּצֵל מִגַּאֲוָה וְגַדְלוּת וְכוּ׳ אָמֵן.